

kmečkega sloja, kakor bo določil tudi novi zakon o osnovnih šolah. Zato so tudi šolski vrtovi brezpogojno potrebni in učiteljsko-gospodarsko dar je brezpogojna zahteva po naših kmetih. Ze svoj čas je izšel odlok velikega župana, da se bo gospodarsko delovanje učitelja upoštevvalo pri njegovi kvalifikaciji. Isto velja s primerno izpremembo za učiteljice po naših kmetih. Korak v tej smeri bo v novem zakonu za osnovne šole odprava posebnih učiteljic za ženska ročna dela kakor je tudi podpiranje gospodinjskih tečajev.

Metodično moramo pobijati neprimerno mehanično obremenjevanje spomina in gojiti v prvi vrsti razsodnost na podlagi lastnega doživljanja, mišljenja in čustvovanja; zato bomo učili po načelih delovne šole, kolikor in kjer je to mogoče.

Gospodje nadzorniki, učiteljski poklic že ni lahek sam po sebi, a ga ponekod otežujejo še posebne okolnosti: oddaljenost od prometnih zvez, hribovitost ozemlja, nezdravi šolski prostori in nezdrava učiteljska stanovanja. Pravi pionirji omike so učitelji in učiteljice po malo znanih gorskih ali narodno ogroženih enorazrednicah in dvorazrednicah, ako vrše svoj poklic vestno. Njim morata veljati vaša posebna ljubezen in skrb. Vsak vaš obisk jim bodi praznik, ki naj jim prinaša bodisi odkrito pohvalo kot plačilo za težko delo, bodisi prijazen navodilo kot pobudo za nadaljnje vztrajanje. A to še ni dovolj. Po nekaj letih zlasti še, ako vrše poleg šolskega tudi kulturno in gospodarsko delo izven šole, jim gre boljši službeni kraj. To zahteva pravičnost, ki ni enačkost, ampak sorazmernost dela in jela. Seveda se ravna človeška narava rada po kakšnem pregovoru, ki pravi: »Kdo naj dela? Ti in jaz. — Kdo naj je? Jaz in ti.« Nadzorniki morate imeti pred očmi posebno to učiteljsko ter mi prilično poročati o njem, oziroma predlagati njegovo premostitev v boljše službene kraje. Doseči moramo polagoma to, da ne bodo po takšnih samotnih enorazrednicah in dvorazrednicah učiteljice-začetnice, ki se lahko npravo in zdravstveno pogublajo, a po možnosti tudi ne učiteljice-četniki. Velika pedagoška in socialna ovira, ki onemogočuje uresničenje te pravičnosti v šolski službi so one poročene učiteljice, katerih zakonski drugi niso učitelji. Prvi korak do izboljšanja teh razmer je storilo ministrstvo prosvete s svojim letošnjim odlokom, po katerem naj skuša tudi mož-uradnik doseči svojo premostitev tja, kjer učiteljice njegova žena.

Druga stvar, ki bi se je hotel dotakniti, je vedenje učiteljstva v šoli in izven nje. Množe se primeri nepravilnega poslovanja s tujim denarjem, pretepavanja šolske mladine in medsebojnega nagajanja. Disciplinsko poverjenišvo v Ljubljani je zato sklenilo, da bomo v »Uradnem listu« brez imen objavljali pravomočne razsodbe, o katerih naj bi učiteljsvo razpravljalo na svojih rednih konferencah.* Ob tej priliki poudarjam, da bi moglo učiteljsvo veliko svojih pritožb poravnati samo, ako bi bilo dovolj stanovske skupnosti in osebne pravičnosti. Kjer bi se pa to ne moglo zgoditi zasebno, preostaja še konferenca. Tam je uradna prilika za medsebojne razgovore v dostojni obliki, ki jih more potem po potrebi končno rešiti pristojni nadzornik brez posredovanja disciplinarskega poverjenišva. Šolski upravitelj mora biti nepristranski, da dopušča besedo vsakomur, ki razpravlja stvarno o dnevnem redu, a učiteljsvo ne sme bežati pred razgovorom in odgovornostjo. Konferenca, ki je izpolnjena s samimi formalnostmi, a se sicer njeni člani pritožujejo drug proti drugemu v načelnih in osebnih vprašanjih, ne daje prave slike delu in duševnosti učiteljskega.

Toliko o načelne strani; pri posameznih točkah dnevnega reda bom podal konkretne predloge.

Konferenca nadzornikov je sklenila, naj bi se to objavljalo z okrožnicami sreskim po glavarstvom, ki bi dalje naznanjali šolskim upraviteljem, da pride predmet pred učiteljsko konferenco, kar je potem disciplinsko poverjenišvo tudi sprejelo.

Splošne vesti.

— Nova ustanova UJU. Pod tem naslovom prinaša »Narodna Prosveta« z dne 23. maja uvodni članek posvečen blagoslovitvi temelja Jugoslov. Dačkoga doma v Beogradu. — Z delom se je moglo pričeti le vsled velikega kodašnosti beogradske mestne občine, ki je podarila UJU lep prostor, kjer bo stal dom, za katerega zbira središnji odbor UJU prispevke, že od kar obstoja UJU in to ni niti deset let. — Ob tej priliki se spominimo Učiteljskih domov v Ljubljani in Mariboru, da bodi školi tudi mi lahko započeli z zidanjem in s tem realizirali idejo slovenskega učiteljskega kongresa v Poznanju. Ostala navodila in obvestila bodo sledila naknadno.

— Odhod na Dunaj. Učitelji in učiteljice, 30 po številu, ki so se udeležili na inicijativno izvršnega odbora UJU ekskurzije na Dunaj od 1. do 10. junija, so odpotovali na Dunaj 31. maja.

— Borba za vodstvo v beograjskem poverjeništvu UJU. Beograjsko učiteljsvo je

izdalo letak na aktivno učiteljsvo članstvo UJU, v katerem napada člane beograjskega poverjenišva, upokojence, in jih naziva »nepoklicane voditelje«. V zadnji številki »Narodne Prosvete« pa konstatirajo ti v članku »Drugovrsta prijateljstva«, da so bili na skupščini soglasno izvoljeni in da ni v upravi poverjenišva prišlo nikoli do nesoglasja med aktivnim in upokojenim učiteljsvom. — Ker se v letaku priporoča društvom naj volijo za delegate le aktivne učitelje, priporočajo zopet po letaku prizadei izvolitev delegatov, ki so se izkazali kot aktivni delavci za organizacijo, pa bili to aktivni ali upokojeni učitelji.

V nedeljo ob 3. uri popoldne in ob 8. uri zvečer priredijo meščanske šole ljubljanske oblasti v proslavo 10letnice dve slavnostni akademiji v veliki dvorani hotela »Union«. Pri akademijah nastopijo dijaki in dijakinje s pevske, deklamacijske, rajalne in orkestralne točkami. Da se oddolžimo pridnosti dijakov meščanskih šol katere si dove običudujemo na vsakomur razstavi, storimo samo svojo dolžnost, če posetimo njihovo slavnostno akademijo. Predprodaja vstopnic v Matični knjigarni. Cene izredno znižane. Napravimo mladini veselje.

— Vse publikacije Slov. šolske Matice (razen nekaterih razprodanih knjig) se dobe za malenkostno ceno 200 Din. Večina teh knjig še učitelju zelo dobro služi pri delu. Razen tega pa nudijo matične knjige jasno sliko o razvoju našega vzgojstva od l. 1900. in imajo kot take trajno vrednost. Kdor se zanima za vzgojstvo, jih bo kot take znal ceniti. Končno se pa s tem koristi tudi Slov. šolski Matici; jači ji blagajno, obenem ji pa manjša zalogo prejšnjih izdanj, ki bodo morale napraviti prostor novim. Priporočamo tudi šolskim upraviteljem, da nabavijo te knjige za šole, ki jih še nimajo.

— Poziv učiteljsvu. Pedagoška centrala snuje arhiv za celotno slovensko šolsko, sploh vzgojno literaturo. Na ta način hoče marsikaj rešiti in zanimiv dokument rešiti pred izgubo, obenem pa interesantom nuditi priliko, da lahko proučujejo razvoj slovenskega vzgojstva. Pedagoška centrala žali na sredstev, da bi vposlana dela plačala; zato prosi učiteljsvo, da jih odstopi brezplačno. Na svojčasen poziv v »Učit. Tovarišu« so poslali knjige že sledeči tovariši in tovarišice: M. Šorli, učiteljica v Mariboru (17 Pedagoških Letopisov in 13 drugih knjig), F. Kalan, učiteljica v Besnici pri Kranju (ca. 70 števil »Učit. Tovariša« iz raznih letnikov), F. Podgornik, učitelj v Limbušu (3 slovenske učne knjige iz zasedenega Primorja), J. Najžar, šolski upravitelj v Središču ob Dravi (ca. 70 števil »Popotnika« iz raznih letnikov). Vsem tem se tem potom iskreno zahvaljujemo. Želimo pa, da najdlje mnogo posnemovalcev. Gotovo se na vsakem šolskem podstrešju nahaja nekaj takih knjig; tam jih počasi uničuje čas in molji; zlezite za en popolden tja gor, pa boste opravili velikoristno delo! Mnogo se najde tudi pri starih učiteljskih družinah; gotovo bo ta ali ona rada odstopila knjige, če jo opozorite na to. Nič ne de, če dobimo od kakšne knjige po več vodov. Po potrebi jih bomo dali drugim institucijam, ki si snujejo arhive. Knjige pošljite poštne prosto na naslov: Deška meščanska šola v Mariboru. Ne pozabite navesti pri pošiljki Vašega imena!

— Maturantijam učiteljskega šolskih sester v Mariboru iz leta 1909.1. Tovarišice! Kdaj in kje bomo praznovali 20letnico mature? Pričakujmo Vaših nasvetov! — Tilka Stanetič-Preglova v Murski Soboti.

— Vsem tovarišem pevcev in tovarišicam pevkam. Pevski zbor učiteljskega UJU v Ljubljani namerava naštudirati program samih jugoslovanskih narodnih pesmi. Pevski tečaj za ta program se bo vršil od 14. do 21. julija v Ljubljani. Prosim vse one pevce in pevke, ki čutijo v sebi zmožnost in potrebo sodelovanja, da javijo svoj pristop zboru. — (Pevski zbor učit. UJU v Ljubljani, Učit. tiskarna.)

— Tovariše in tovarišice, ki so študirali I. letnik učiteljskega v Velikovecu na Koroškem l. 1919. prosim, da pošljete svoje cenjene naslove radi organiziranja skupnega sestanka, ki bi se naj letos vršil. Če ve kdo za naslov avstrijskih tovarišev(ice), naj ga tudi pošlje. Eventualni predlogi za kraj sestanka dobro došli. — Kotnik Franc, učitelj Središče ob Dravi.

Ure, zlatnine in srebrnine na obroke
brez zvišanja cen pri urarju in juvelirju
M. JLGGERJEV SIN, Maribor
Gospodarska ulica 15.

**ZVEČER za
ngmakanje
Schichtova
ŽENSKA HVALA**

**ZJUTRAJ za
izkuhavanje
Schichtovo
TERPENTINOVO MILO**

pa je pranje gotovo!

— Dr. Ogrin Fran: »Državoznanstvo«. Knjiga je izšla (tisk tiskarne Maks Hrovatin) in se dobi v knjigarnah (izjemoma pri pisatelju). Obsega 156 strani velikega formata (z vsebino in kazalom) in stane broširan izvod 50 Din. vezan (omejena naklada) 62 Din. pri odzemu od 10 komadov dalje primeren popust. Obsega splošne pojme o ureditvi države, oris naše državne organizacije, pregled zakonov pred in po 6. januarju 1929 ter poglavje »Misli o bodoči državni ureditvi«. Potrebna je vsakomur, zlasti pa kmetom, obrtnikom in trgovcem, županstvom, župnim uradom, knjižnicam, šolam pri predavanju iz predmeta »državoznanstvo«. Desetanjim naročnikom se je knjiga poslala po ceni 40 Din. in sicer potem županstev, ali pa naravnost iz tiskarne. Nihče je ne prejme dvakrat, pa tudi ne brez naročila.

— Tovarišicam maturantkam iz l. 1919.1. Bi se sešle ob desetletnici? Pogledale si v obraze in sgle v roke? Da vsaj za par ur ožive stari spomini? Mnoge želijo. Sestanek bi bil v Mariboru, v starem gnezdu našem, in sicer 4. avgusta ob 10. uri. Opozorite po možnosti tudi one, ki so izstopile. Prosim, da se oglasite na naslov: Mira Krolfič-Tiran, učiteljica, Ljubljana pri Celju.

— Maturanti l. 1914. učiteljica Maribor pošljite takoj podpisano vaše naslove in event. predloge (tudi naslove onih tovarišev, ki niso več v učiteljski službi). Obhajali bomo 15letnico munda v Mariboru (?) začetkom julija. Odzovite se polnoštevilno! Pridejo tudi tovariši iz Avstrije! — Edo Gnušek, Maribor Krškova ul. 5.

— Pred državno komisijo v Ljubljani, v kateri so bili ravnatelj Dekler kot predsednik in člani izpraševalci gg. vseučiliška profesorja dr. Ramovš in dr. Serko ter ravnatelj Grm, so napravile dne 23. maja t. l. strokovni izpit za poučevanje gluho-mecv tele učne osebe iz Ljubljane: Planecki Zora (z odliko), iz Zagreba Safarič Ljudevit (z odliko) in Kravec Andrija z dobrim uspehom. Čestitamo!

— Zemljevid kranjskega okraja. Upraviteljstva osnovnih šol, katere so naročila 19. decembra 1928 oziroma 4. maja 1929 (P. br. 1500/1928 in 409/1929 sr. pogl.) zgornji zemljevid, vljudno obveščam, da bo v prvi polovici t. m. dotiskan in kaširan na platno, na kar se nemudoma razpošlje. — Zadeva se je zaradi tehničnih težkoč pri tisku in knjigovezu neljubno zakasnila. Upam, da bodo do bile šole učilo, kakršnega ne bo imel noben okraj Slovenije. Prosim, naj upraviteljstva privabijo še nove naročnike: županstva, žandarmerijske stanice, župne urade in obrtna podjetja, katerim bo stenski zemljevid pri poslovanju prav dober kašipot. S posebno dopisnico bodo vsi naročniki obveščeni, kje in kdaj prejmejo stenski in priročni zemljevid. Priročni izdaje tega zemljevida se je natisnilo več, da se lahko ustreže tudi naknadnim naročilom v prihodnjem šolskem letu. Vsa plačila naj se izvrše po položnicah, ki sta priloženi računu, in sicer za veliki zemljevid posebej, za priročni zemljevid posebej. Naknadna naročila in vse reklamacije naj se naslovijo na podpisane. — Fran Marolt, učitelj v pok. Ljubljana — Mestni trg št. 17, III. nadst.

— Zbirka pirhov. V zadnji številki našega lista smo objavili izkaz zbirke pirhov slovenske šolske mladine na korist Jugoslovanske Matice, ki je bil zaključen 18. pr. m. s skupnim zneskom 51.995-95 Din. Danes objavljamo še naknadno dosele zneske, in sicer: Puconci 25-50 Din, Sv. Križ pri Ljutomeru 152-70 Din, Sostro 138-30 Din, Vuhred 33 Din, Stari kot 25 Din in Jesenice, deška osnovna šola 109 Din, skupaj 483-50 Din, s prejšnjimi 52.479-45 Din. — Popravek k prvemu izkazu: Stara cerkev 25 Din, Stara cesta — Din. — Jugoslovanska Matica.

— Cerkveni koncert v Novem mestu. Novomeško pevsko društvo »Gorjanci« priredi v nedeljo, dne 9. julija t. l. ob ¼ 4. uri popoldne cerkven koncert v frančiškanski cerkvi v Novem mestu. Izvajale se bodo izključno nove cerkvene pesmi najboljših slovenskih skladateljev: Premrla, Klemenčiča, Kimoveca, Sattnerja, Hochreiterja, Dolinarja, Mlinar-Cigeleta, Tomca. Pri koncertu sodeluje ravnatelj stolnega kora v Ljubljani gosp. Stanko Premrl, ki slovi za najboljšega slovenskega orgelskega umetnika. Zaigral bo tri orgelske koncertne skladbe in spremljal petje. Gotovo bo nudil koncert tak užitek, da ga bo vredno poslušati. Opozorjamo zlasti okolico Novega mesta, da ne zamudi ugodnega trenutka. Vstopnice naj se naročajo že po 2. juniju v Krajčevi trgovini v Novem mestu, ker je na dan koncerta težko verjetno, da bi jih bilo še kaj neoddanih, zlasti sede-

žev. Koncert vodi znani pevovodja g. Ludoš vik Puš, ki je s svojim zborom z velikim uspehom nastopil pred dvema mesecema v ljubljanskem radiu. Zbor se pripravlja tudi sedaj vztrajno in vestno. Posetite to izredno prireditev, gotovo vam ne bo žal!

— Dopolnilni izpit učiteljev, ki so prišli iz inozemstva. Ministrstvo prosvete je izdalo naslednji odlok: Na vprašanje prosvetnega oddelka, velikega župana v Mariboru glede polaganja izpitov onih učiteljev, ki so došli v učiteljsko službo iz inozemstva, sporočam sledeče: Učitelji, ki prihajajo z zrelostnim izpitom učiteljskega v inozemstvu, morajo polagati v naši državi dopolnilni izpit iz nacionalne skupine. Po 20 mesecih učiteljske službe lahko nato polagajo usposobljenostni izpit (O. N. br. 29.463 z dne 20. julija 1921.) — Učiteljem, ki so položili v inozemstvu zrelostni in usposobljenostni izpit zajedno, se smatrata ta izpita le za zrelostni izpit, ker je polaganje obeh izpitov zajedno po naših predpisih nemogoče (§ 38. drž. zak. o osnovnih šolah z dne 14. maja 1869, drž. zak. št. 62, odnosno 2. maja 1883, drž. zak. št. 53; čl. 29. zakona o narodnih šolah iz l. 1904. in čl. 14. urad. zak.). V teh slučajih je istotako postopati po gornjem odloku. — Učitelji, ki so napravili v inozemstvu zrelostni in usposobljenostni izpit ločeno v razdobju dveh let, polagajo v naši državi samo dodatni usposobljenostni izpit iz nacionalne skupine.

Skrbna mati ne daje otrokom prave kave, temveč jim kuha redno ŽIKO. Ve, da je ŽIKA izdelana iz rženega slada, ki je kot hranilo neprecenljive vrednosti za rast človeka.

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Pevski zbor UJU učiteljskega.

Pri seji artistskega odbora, dne 2. junija je bilo na predlog pevovodje Sr. Kumra sklenjeno sledeče:

Pevski tečaj v juniju odpade radi zaposlenosti članov na šolah ob sklepu šolskega leta. V juliju, od 14. do 21., se bo vršil počitniški tečaj. Vadili bomo program sestavljen iz samih jugoslovanskih narodnih pesmi. S tem programom nastopimo ob priliki pokrajinske skupščine v Ljubljani. V prvi polovici avgusta se vrši državna skupščina v Zagrebu, kjer moramo nastopiti na željo tamkajšnjega in slovenskega učiteljskega. Odbor prosi članstvo naj mu vsak posameznik sporoči:

a) Ali bo sodeloval pri počitniškem tečaju v Ljubljani.

b) Ali bo sodeloval pri koncertu v Zagrebu, kjer bi se mudili tri dni. Pričakujemo, da bodo tovarišice članice in tovariši člani uvideli važnost napovedanih prireditev in se polnoštevilno odzvali vabilu odbora.

Prosim, da nam vse članice in vsi člani sporočijo počitniški naslov, kamor jim bomo lahko poslali natančne sporede počitniških prireditev.

Odbor.

— k Fran Roš: Medved rjavček. Povesti za mladino. Celje 1929. Tiskalna tiskarna brata Rode & Martinčič. Založništvo isto. Ze na oko in sam prvi pogled prikupna knjižica, ki je je naša deca lahko vesela. Štiri preproste povesti, vse mehke in tople in dišeče po naši zemlji. In obenem po tisti Deveti deželi, ki je tako daleč... — Medved rjavček! Ti za svoj svetli idealizem ogoljufani Rjavček — Bog ti daj sreče v solnčni zeleni goščavi — in Bog jo daj še nam, da se rešimo tudi mi zverinjak in človeka s svetlimi kroginami na obleki, ki izprašuje in zapisuje, in da se ga rešimo predno bo 25 let in prepozno... Po zdravljem in med ljudi ne hodi več! In ti stric Volaj — ravno pravi čas si se spokoril. Prav je, da si se. Edina škoda, da si se samo ti. Zakaj še premnogo je Volajev med nami... Kdaj doraste Zelenece njim? Da bo Pravica in Ljubezen tudi v naših bednih sreih... In Tomažek, ki si sedaj gotovo že gospodar na Ajdovem — Se zna skuhati tako dobre gobe? Bi nas ne povabil enkrat? Se marsikaj bi se pomenili; dolga in huda je bila zgodba tvoja, pa se je le obrnila tako, da je bilo nazadnje dobro in prav. Se imaš svetinjo? Srečen ti sti, ki je ne izgubi! Zaklad najde in dobro mu je že na tem svetu. — Rošev Medved Rjavček nosi vse znake dobre mladinske knjižice. Zgrajen je iz elementov, ki živde otrokovo zanimanje, snov jo podana v živem konkretnem dejanju, in jezik je samobitno lep in fino presejan. Naše mladinsko slovstvo je z njim obogatelo za delo nadpovprečne kvalitete. Založnica je knjigo opremila v primeri s cenovno naravnost razkošno. — Ernest Tiran.